

Simon Gregorčič

Spokorni psalmi

Iz še neobjavljene zapuščine po prepisih V. Beleta

I. Psalm 6.

Gospod srdit me ne strahuj,
me v jezi svoji ne kaznuj!
Daj milost, ko sem ves bolan,
ozdravi bôli me in ran.
Potrte vse so mi kosti,
duh zbeگان je, srce drhti,
trpim, trepečem poln nadlog, —
dokaj še vse bo to, moj Bog?!
Spet milo v me poglej, Gospod,
otmi mi dušo vseh nezgod;
po svoji milosti, ko kdaj,
spet zdravje mi, življenje daj!
Saj kdo Te mrtev bo častil,
kdo Te v predpeklju bo slavil?
Izmučen ves bridkó ječim,
vso noč na vzglavje se solzim;

drhtim in se solzim na moč
v ležišču svojem slednjo noč:
skalil oči mi Tvoj je srd,
postaral me sovrag je trd!...

Od mene proč sovragi zdaj,
trinogi proč neblagi zdaj,
ker Bog je moje zrl solzé
in solzne uslišal mi prošnje.
Da, uslišal mi je prošnje glas,
poslal mi na molitev — spas!
Sovragi vsi od mene proč,
krivd svojih se zavedajoč,
proč hitro, kakor zmóčeni,
bežite osramočeni!

(25. 4. 03.)

II. Psalm 31.

Oj srečni, kterim odpustil,
Bog grehe si in jih zakril,
ki nisi krivd zapisal jim,
zapisane pa zbrisal jim.
In srečen, kdor jih ne taji,
ki v srci mu zvijače ni!
Ker jaz tajil pa svoj sem greh,
slabim, trohnim na vseh kosteh;
oslabljen ves in ves bolan
zdihujem k Tebi noč in dan,
ko tare dan in noč
me težke Tvoje roke moč.
Bolesti poln zdaj drug sem ves,
ker zbađa trn srca me — kes.
Zato pa greh svoj izpovem,
več krivde skrivati ne smem;
kriv bil sem, vem, a Ti vesel

skesanca krivde si otel.
Tako, ko jaz za časa vsak
se svojih izpovej napak,
potem povodnji vseh nesreč
ga ne obdajo mu grozeč.
Ti bil si meñi v sili bran,
radost mi in rešnik močan;
zato še druge bom učil,
naj pot bi pravo vsak volil,
da kdo ko mezeg, konj ne bo
brezumen, kročen le z brzdó,
da prostovoljno vsakatér
za Tabo hodi venomer; —
saj krivce čaka le gorje,
a srečen, kdor zaupa v Te:
ta bo se v Tebi veselil,
ves blažen bode Te slavil.

(26. 4. 03.)

Simon Gregorčič | Spokorni psalm

III. Psalm 37.

Gospod, srdit me ne strahuj,
me v jezi dalje ne kaznuj!
Puščice v mé si zasadil
in s težko roko me pobil:
ker Tvoj obraz se mi srdi,
nič zdravega na meni ni;
nemir in bol mi po kosteh
divja zavoljo krivd, pregreh.
Te vzrasle so nad teme mi
in težko oh, so breme mi.
In rane za pregrehe té
se ne celé mi, ne gnojé.
Potrt in reven radi ran
okoli hodim noč in dan,
pobit, ponižan lazim krog,
sovragu zlobnemu v porog.
Nič zdravega na meni ni,
moj duh od bolečin ječi;
poniževan sem in teptan,
iz prs mi rjove krik grozán.
A Tebi stok je moj očit,
ni želje moje glas Ti skrit.
Pobit moj duh je, strta moč,
na luč oči mi lega noč.
Priятljí, znanci ko nekđaj
se bližajo naprot mi zdaj,
nedaleč tudi zdaj stojé,
a na pomoč mi ne hité.
Kdor pa po žitji streže mi,

nastavlja smrtne mreže mi,
ti, ki pogin mi snujejo,
naklepe zlobne kujejo,
z zvijačami in pa z lažmi
njih roj me vničiti želi.
A jaz prot njim, kot bil bi gluha,
zasmehu njih zapiram sluh,
kot bi ne čul, kot bil bi nem,
molčim, v odgovor nič ne dem.
Saj jaz zanašam se na Té,
moj Bog, Ti vslišiš mi prošnje:
»Ne daj nikdar, da kruti vrag
nad mano se raduje zmag!«
Saj če le zdrsne noga mi,
sovražnik že se roga mi...
Grozi mi vedno biča vdar,
bol pred očmi mi je vsekdár,
pač bol za greh — to dobro znam!
in radi kazni trepetam,
ker silen je sovragov roj
in vedno teh množí se broj,
ki brez vzroka me črté,
po krivem hudo mi želé,
ki vračajo mi dobro z zlim,
ker po pravici hrepenim.
Oh, ne zapusti Bog me moj,
ne hodi proč, pri meni stoj!
Ti bodi zvest mi pomočnik,
Gospod Ti moj in moj rešnik!

(Na nekem pismu od 30. 4. 03.)

IV. Psalm 129.

Iz zemlje kličem globočin,
do Tebe kličem, Bog višin;
a vsliši moje prošnje glas,
ta šibki bolečin izraz!
Ti nagni svoje mi uho,
ko vpijem k Tebi, Bog, glasno:
saj Ti le vsmiljenje imaš,
rešitev Ti le, milost daš.
Ko vsak naš greh bi kaznoval,
kedo brez kazni bi ostal?

A Ti si nam prizanesljiv,
v Te upal bom, dokler bom živ.
Na Tvoj zanašam se izrek
in bom zanašal se na vek;
od zore do noči, Gospod,
na Te jaz upam in moj rod:
saj le pri Tebi vsmilnost je
in brambe nam obilnost je.
Ti rešil boš nas, dobri Bog,
nesreč in šib in vseh nadlog!

(24. 4. 03.)

Simon Gregorčič | Spokorni psalmi

V. Psalm 101.

Gospod, molitev moja čuj
moj klic se Tebi približuj!
Obraza mi ne skrij nikar,
ko k Tebi kličem Tvoja stvar.
Trpim, oh, noč in dan hudó,
zato prinagni mi uhó.
Beži moj čas ko v vetru dim,
v kosteh se ko seno sušim,
da, kakor trava pokošen,
do dna srca sem izsušen.
Od bolečin potrti duh
celo vsakdanji zablja kruh;
in jok in stok me oh suši,
da ustne se drže kosti.
Ko pelikan, ptič — samotar
sam zapuščen sem vsekedar,
ko v duplu nočni tič skovir
žedim osamljen venomer —
žedim, bedim ko samski ptič,
ki družbe mu nikjer ni nič.
Sovragi pa mi dan na dan
v obraz mečò porog grozan.
Ti, ki so kdaj slavili me,
obsodili bi krivo me.
Zato moj kruh je zdaj pepel,
solze si v čašo sem ožel,
ker Ti mogočnik silovit
na me nevoljen zreš srdit.
Povzdignil bil si me nekdáj,
ob tla pa treščil si me zdaj.
Čas moj že tone na zapad,
ko senca v nočni lezem hlad;
pokošeno sem zdaj seno —
bo kdaj živo še?! V vek suho!!
Jaz večno suh, a Ti ko kdaj,
si živ in bodeš vekomaj.
Na vek ostane Tvoj spomin,
slavil Te v vek prahò bo sin;
da rod pa Tvoj Te rad slavi,
nanj milostno se spet ozri,
dobrotno nanj upri obraz,

saj pač že vsmiljenja je čas.
Saj veš: nam kamen drag je vsak,
ki kril je kdaj sijonski tlak —
po zemlji tej zdihujemo,
posip ta objokujemo;
Ti Sijon spet boš pa vzgradil,
sveta Te kralj bo vsak slavil.
Oči je v prosce skromne vprl
in želj ponižnih ni prezrl.
Zapiše naj se to, Gospod,
v spomin za vsak prihodnji rod;
rod, ki se bo šele rodil,
bo hvalil Te, Te bo častil,
ker s svetih Ti ozrl višav
do zemeljskih si se nižav,
da slišal bi jetnikov stok,
tlačilcem rešil jih iz rok,
da na Sijonu Ti ime,
v Jeruzalemu Te časte,
kjer kralj in ljud se združita,
da skupno Tebi služita.
A Ti z močjo korakajoč
si vpognil me, me kaznujoč;
zdaj spet se pa na me oglej
in broju let še let prištej;
na sred poti nikar, Gospod,
ne odpokličiči me od tod!
Glej, Tvojih let brezkončni tek
množil se bo iz veka v vek.
S početka si zgradil zemljó,
nebó razpel z močno rokó —
vse to izgine, mine kdaj,
a Ti ostaneš vekomaj;
vse kakor halja stara se,
za katero več ne mara se,
Ti kakor plašč obrneš jih,
drugačno vse ogrneš jih,
a Ti boš ist, dokler bo svet,
in Tvojih let bo broj neštét.
Še Tvojih slug naj rod živi
in vedno krepko naj stoji.

(30. 7. 03.)

VI. Psalm 50.

Smiluj se me, moj Bog, smiluj,
poln milosti me ne kaznuj,
pregrehe moje vse izmij,
očisti vseh me hudobij!
Oh, krivde svoje vse poznam
in zmer jih pred očmi imam.
Pred Tabo samim sem grešil
in greh Ti pred očmi vršil;
zato pravični Ti sodnik
za greh si strog mi bil plačnik:
pravičen Tvoj je sodnji rek,
a ne obsodi me na vek!
Saj grešni že spočet sem bil,
od majke v grehu se rodil.
Rad grehe vse pa bi priznal,
srca vse kote preiskal, —
in ker resničnost ljubiš Ti,
sam grehe skrite mi odkrij,
neznano vsako naj slabost
naznani Tvoja mi modrost.
Poškropi, Bog, s hizopom me,
omij kropeč s tem šopom me;
izmij, izperi vsak mi greh,
da bolj bom bel ko mladi sneg.
Radost mi spet na ũho bij,
potrte mi vzraduj kosti;

na grehe moje več ne glej,
izbriši vse mi za vselej;
srcé čistó podari mi,
duh nov, duh pravi vstvari mi!
Sprej lica ne odpodi me,
Tvoj sveti duh naj vodi me!
Rešitve spet mi daj radost
in dušno vtrdi mi krepost!
In jaz, — prej kriv, — dokler bom živ,
vodnik bom krivcem nezmotljiv,
vodnik bom zvest jim, da iz zmot
se vrnejo na pravo pot.
Gospod, ker sem hudó grešil,
celó nedolžno kri prelil,
Ti grehov mojih reši me,
očisti me, odgreši me!
Potem zahvalni jezik moj
na vek bo zvest slavilec Tvoj;
Ti ustnam srčni daj izraz,
da prav slavil Te bo moj glas.
Saj ko želel bi žgalni dar,
rad dal bi ga na Tvoj oltar;
na dar pa tak se ne ozreš,
od nas duhovni dar le hčeš:
srce skesano dano v dar,
tak dar ne bo prezrt nikdar!

(18. 6. 03.)

VII. Psalm 142.

Gospod, molitev mojo čuj,
moj mili klic naj ni Ti tuj,
po svoji čuj me vernosti
in milosti čezmernosti.
Ne hodi v sodbo pa nikar
se zvestim hlapcem, Gospodar:
saj pred Teboj, dokler je živ
zemljan ne eden ni nekriv.
Zanesi Ti, dovolj sovrag
življenje revno tre mi v prah.
Rad pahnil bi me v dno globin
med prednike sred grobnih tmin;
zato mi duh ostrašen je,
srca vsak čut preplašen je.

O tem spominjam pa se dni,
ko dober še si bil mi Ti,
da, sili vedno mi v spomin
dobrote Tvoje slednji čin;
in to pomneč, na to misleč,
roke povzdigam Te proseč.
Pred Tabo moja duša je
ko cvetje, ko žgè suša je:
dežjà si, rose to želi,
po Tebi duša hrepeni.
Prinagni naglo svoj mi sluh,
ker gine že, medli mi duh.
Oči mi svojih ne zakrij,
le svojih ne odvrni mi,

sicer koj onim bom enak,
 ki spejo v večni grobni mrak.
 Zarana spas naj čutim Tvoj,
 oprt na Te ves up je moj.
 Pokaži mi rešilno pot,
 da hodil brez zablod in zmot;
 saj k Tebi duh le dviga se,
 o Tebi nada vžiga se,
 zato sovragom me otmi,
 Gospod moj in rešitelj Ti!

Priuči Svoji volji me,
 po ravnem polji vodi me;
 Tvoj duh zarad Tvoje časti
 naj spet me dvigne, oživi.
 Zaradi vernosti obljub
 otmi me stisk sovragu vkljub.
 Po milosti obilnosti
 trinogov stri nevsmilnosti,
 ponižaj jih, rešitelj moj,
 ker zvest sem vedno sluga Tvoji!

(22. 7. 03.)

Karel Bačer | Gregorčičeve še neobjavljene prigodnice

Ni ga zlepa slovenskega pesnika, ki bi napisal toliko prigodnic, kot jih je napisal Simon Gregorčič, čeprav je vedno zatrjeval, da ne piše rad po naročilu, da se noče siliti itd. Vzrok temu velikemu številu ni samo v Gregorčičevi izrazito prigodniški pesniški naturi in verzifikatorski spretnosti, marveč predvsem v splošno kulturnih razmerah tedanjega slovenskega življenja, posebej goriškega, ko je bil pesnik človeku nekaj nadnaravnega, izvoljenec božji, heroj... Le v teh in takih razmerah je kult pesnika mogel doseči taka razmerja in se sleherna njegova verzificirana improvizacija pripovedovati in celo objavljati s takim spoštovanjem, ko da gre za umetnino najtrajnejše veljave. Prišlo je celo tako daleč, da je ostareli Gregorčič sam začel spoštovati svoje improvizacije in oboževati svoj dar za rime, videč v tem svojo nadmoč nad drugimi pesniki, zlasti pred nastopajočo moderno...

Takih Gregorčičevih verzov, brez izrazite umetniške veljave, je kljub številnim objavam gotovo še več v zasebni lasti. Nekaj jih objavljam tu s kratkim komentarjem za lažje razumevanje.

Ko je bil Gregorčič januarja 1882 v Ljubljani, da se s tiskarjem pogodi za natis Poezij I., se mu je Levec, urednik Ljubljanskega Zvona in pobratim iz goriških let, ponudil za korektorja. V nerazpoloženosti do Levca, ki je izviral iz marca 1881, ko je Levec na pesnikovo željo sporočil — na nesrečo — neugodno Levstikovo sodbo o njegovih pesmih, je Gregorčič ponudbo nepremišljeno odklonil. Toda že čez dva meseca je uvidel, da bo šlo delo prepočasi od rok, če bo sam opravljal korekture, in je obvestil Levca, da sprejema nekdanjo ponudbo. Poslej je požrtvovalni urednik LZ skrbno korigiral tiskajoče se pesmi, dajal neizkušenemu poetu nasvete za jezikovne poprave in celo prodajo knjige, skrbel za reklamo in pomagal knjigi do velikega gmotnega in moralnega uspeha.

V zahvalo za trud se je 12. aprila 1882, to je štiri dni pred izidom Poezij, Gregorčič pismeno zahvalil Levcu ter ga prosil, naj si v priznanje za opravljeno delo pridrži enega izmed petih luksuzno vezanih izvodov. (Z enakim je obdaroval še deželnega predsednika in goriškega rojaka Winklerja ter ljubljanskega škofa Pogačarja, oba na Levčev predlog!) Toda kaže, da si je Levec zaželel še pesnikovega lastnoročnega posvetila (pismo ni ohranjeno!), kajti čez nekaj dni ga Gregorčič v nedatiranem dopisu prosi, naj sprejme priloženi izvod Poezij s prisrčno zahvalo. (Pismo v Mestnem arhivu Ljubljan-